

LAKI ILDIKÓ: FOGYATÉKOS HALLGATÓKA FELSŐOKTATÁS FALAI KÖZÖTT¹

BEVEZETŐ

TANULMÁNYOM A FELSŐOKTATÁSBAN RÉSZTVEVŐ FOGYATÉKOS (HALLÁS-, LÁTÁS- ÉS MOZGÁSKORLÁTOZOTT) HALLGATÓK KÜLÖNBÖZŐ SZAKOKON TÖRTÉNŐ ELHELYEZKEDÉSÉT, VALAMINT NÉHÁNY MONDAT EREJÉIG A MUNKAERŐPIAC PROBLÉMÁIT KÍVÁNOM BEMUTATNI. A FOGYATÉKOS FIATALOK, FIATAL FELNÖTTEK EGYRE NAGYOBB SZÁMARÁNYBAN VESZNEK RÉSZT A FELSŐOKTATÁSBAN, KÜLÖNBÖZŐ TERÜLETEKEN SZEREZVE DIPLOMÁT, ÁLTALÁNOS VAGY SPECIÁLIS KÉPZÉST. EZZEL NEM CSAK AZ ÉRTELMISÉGI LÉT KERETEIBEN, HANEM A KORTÁRS CSOPORT FOGYATÉKOS ÉS NEM FOGYATÉKOS HALLGATÓI KÖZÖTT IS JELENTŐS TÁRSADALMI STÁTUST, POZÍCIÓT VÍVNAK KI MAGUKNAK, MEGVALÓSÍTVA AZ ESÉLYEGYENLŐSÉG ÉS CSOPORTOK KÖZÖTTI ELFOGADÁS TÁRSADALMI KÉRDÉSKÖRÉT.

A TANULMÁNY KÉT NAGY KÉRDÉSKÖRRE ÉPÍT, EGYFELŐL A FELSŐOKTATÁSI JOGSZABÁLYOK, A FOGYATÉKOS HALLGATÓKKAL KAPCSOLATOS JOGI PASSZUSOK MAGYARORSZÁGI BEVEZETÉSÉRE, MÁSFELŐL A JELENLEG IS FELSŐOKTATÁSBAN RÉSZT VEVŐ FOGYATÉKOS HALLGATÓK KÖRÉRŐL, A FOGYATÉKOS HALLGATÓK SZÁMÁNAK ALAKULÁSÁRÓL.

A TANULMÁNY KÉSZÍTÉSÉT A SZAKIRODALMAK FELHASZNÁLÁSA MELLETT EMPÍRIKUS KUTATÁS IS SEGÍTETTE; A HAZAI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK FOGYATÉKOSÜGYI KOORDINÁTORAI, SZAKEMBEREI BIZTOSÍTOTTÁK AZ ADATOKAT, SZAKMAI TÁJÉKOZTATÁSI ANYAGOKAT. MEGJEGYZENDŐ, A MÓDSZERTAN EZEN EGYSÉGE NÉMILEG HIÁNYOSNAK MUTATKOZIK, MIVEL EGYES INTÉZMÉNYEK ESETÉBEN VAGY ELMARADT A VÁLASZADÁS, VAGY NEM RENDELKEZNEK FOGYATÉKOSÜGYI KOORDINÁTORRAL, AKI HATHATÓS SEGÍTSÉGET TUDOTT VOLNA NYÚJTANI.

---

¹ A TANULMÁNY KÖZPONTI SZÖVEGE A MAGYAR ILCO SZÖVETSÉG GONDOZÁSÁBAN (2012-BEN) MEGJELENŐ KIADVÁNYHOZ BEKÜLDÖTT SZAKMAI ANYAG MÁSODKÖZLÉSE.

I. A JOGSZABÁLYOK REJTELME

A HAZAI JOGSZABÁLYOK KÖZÜL ELSŐKÉNT A **29/2002. (V.17.) OM RENDELET - A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ HALLGATÓK TANULMÁNYAINAK FOLYTATÁSÁHOZ SZÜKSÉGES ESÉLYEGYENLŐSÉGET BIZTOSÍTÓ FELTÉTELEKRŐL -** SZABÁLYOZTA A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEKBE JELENTKEZŐ FOGYATÉKOS HALLGATÓK OKTATÁSBAN VALÓ RÉSZVÉTELÉT. A RENDELET KÜLÖNÖS HANGSÚLYT HELYEZ A FOGYATÉKOS HALLGATÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉNEK BIZTOSÍTÁSÁNAK ÉS TÁMOGATÁSÁNAK KÉRDÉSEIRE, VALAMINT AZ EGYES FOGYATÉKOSSÁGI TÍPUSOKNAK MEGFELELŐ METODIKAI, DIDAKTIKAI SAJÁTOSSÁGAIRA.

FOGYATÉKOS HALLGATÓ AZ, AKI TESTI, ÉRZÉKSZERV, BESZÉDFOGYATÉKOS, AUTISTA, PSZICHÉS FEJLŐDÉSI ZAVARI MIATT A TANULÁSI FOLYAMATBAN TARTÓSAN ÉS SÚLYOSAN AKADÁLYOZOTT (PÉLDÁUL: DYSLEXIA, DYSGRAPHIA, DYS CALCULIA).

AZ OM RENDELET MEGHATÁROZZA TOVÁBBÁ A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK HALLGATÓI JOGVISZONYBAN LÉVŐ FOGYATÉKOSAINAK SEGÍTÉSÉT, SPECIÁLIS JEGYZETTEL VAGY HELYETTESÍTŐ ESZKÖZÖKKEL TÖRTENŐ ELLÁTÁSÁT, TOVÁBBÁ A FOGYATÉKOSÜGYI KOORDINÁTOROK SZEREPÉT. UGYANAKKOR *A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNY INTÉZMÉNYI TANÁCSA A FOGYATÉKOS HALLGATÓK ESETÉBEN AZ INTÉZMÉNYI TANULMÁNYI ÉS VIZSGASZABÁLYZATÁBAN A KÉPESÍTÉSI KÖVETELMÉNYEKTŐL RÉSZBEN ELTÉRŐ TOVÁBBI KÉPZÉSI, TANULMÁNYI ÉS VIZSGAKÖVETELMÉNYEKET IS MEGHATÁROZHAT.* (29/2002. (V.17.) OM RENDELET)

A RENDELET NYOMÁN A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEKBEN FOKOZATOSAN MEGJELENTEK A FOGYATÉKOS HALLGATÓK, ÍGY A FOGYATÉKOSÜGYI KOORDINÁTOROK SZEREPÉRE IS EGYRE ERŐTELJESEBB HANGSÚLY HELYEZŐDÖTT, MINTAHOGY AZ 1.SZ. TÁBLÁZAT MUTATJA.

1. SZ. TÁBLÁZAT
A HAZAI FELSŐOKTATÁSBAN RÉSZTVEVŐ HALLGATÓK ADATAI

ÉV	2002/2003.	2007/2008.	2009/2010.	2010/2011.
ÖSSZHALLGATÓK SZÁMA	341 187	359 391	328 075	361 347
NŐK SZÁMA	104 008	120 278	116 981	199 580
FOGYATÉKOS HALLGATÓK SZÁMA	271	1176	1658	2134

FORRÁS: [HTTP://PORTAL.KSH.HU/PLS/KSH/DOCS/HUN/XFTP/IDOSZAKI/OKTAT/OKT0910.PDF](http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/idoszaki/oktat/okt0910.pdf))

A SZABÁLYOZÁSOK KÖZÖTT TOVÁBBI IRÁNYADÓ „SZEREPLŐ” A FELSŐOKTATÁSRÓL SZÓLÓ **2005. ÉVI CXXXIX. TÖRVÉNY**. ENNEK ÉRTELMÉBEN A TÖRVÉNY A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ HALLGATÓK TANULMÁNYAIVAL KAPCSOLATOS ELVEK MEGHATÁROZÁSÁT A KORMÁNY HATÓKÖRÉBE UTALJA, UGYANAKKOR A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK SZERVEZETI ÉS MŰKÖDÉSI SZABÁLYZATÁNAK KIALAKÍTÁSÁT INTÉZMÉNYI KOMPETENCIÁKÉNT HATÁROZZA MEG. AZ OKTATÁSSAL

ÖSSZEFÜGGÉSBEN A FELADATOKAT ELLÁTÓ KÖTELEZETTSÉGE, HOGY OKTATÓ TEVÉKENYSÉGE SORÁN FIGYELEMBE VEGYE A HALLGATÓ EGYÉNI KÉPESSÉGÉT, TEHETSÉGÉT, FOGYATÉKOSSÁGÁT.

A 79/2006. (IV.5.) KORM. RENDELET A FELSŐOKTATÁSRÓL SZÓLÓ 2005. ÉVI CXXXIX. TÖRVÉNY EGYES RENDELKEZÉSEINEK VÉGREHAJTÁSÁRÓL TOVÁBBI KIEGÉSZÍTÉSEKET TESZ A FOGYATÉKOS HALLGATÓK ÉRDEKÉBEN. A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ HALLGATÓ SZÁMÁRA A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNY A TANTERV ELŐÍRÁSAITÓL RÉSZBEN VAGY EGÉSZÉBEN ELTÉRŐ KÖVETELMÉNYEKET ÁLLAPÍTHAT MEG, AZ EGYES FOGYATÉKOSSÁGI TÍPUSNAK MEGFELELŐEN. AZT IS EGYÉRTELMEŰVÉ TESZI, HOGY A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ HALLGATÓKNAK BIZONYÍTANI KELL A FOGYATÉKOSSÁGÁNAK TÍPUSÁT ÉS MÉRTÉKÉT, ANNAK VÉGLEGES VAGY IDŐSZAKOS VOLTÁT. A RENDELET LOJALITÁSA A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ HALLGATÓK ÉRDEKÉBEN TANULMÁNYAIKKAL KAPCSOLATOSAN MUTATKOZIK MEG, MIVEL A HALLGATÓ, FOGYATÉKOSSÁGÁRA VALÓ TEKINTETTEL SZAKVÉLEMÉNY ALAPJÁN KÉRHETI A TANULMÁNYI KÖTELEZETTSÉGEK TELJESÍTÉSÉNEK, ILLETVE A VIZSGÁK ALÓLI RÉSZLEGES VAGY TELJES FELMENTÉSÉT VAGY AZOK MÁS MÓDON TÖRTÉNŐ TELJESÍTÉSÉNEK ENGEDÉLYEZÉSÉT. A KEDVEZMÉNYEK KÖRÉT BŐVÍTI A **237/2006. (XI.27.) KORM. RENDELET** IS, AMELY A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK FELVÉTELI ELJÁRÁSÁRÓL SZÓL ÉS AZ ELŐNYBEN RÉSZESÍTÉS KRITÉRIUMAIT FOGALMAZZA MEG. A RENDELETBEN FOGLALTAK SZERINT, A 21. § (3) A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ JELENTKEZŐ ESETÉBEN MINDEN JELENTKEZÉSI HELYÉN 8 TÖBBLEPONTOT BIZTOSÍT.

S VÉGÜL AZ **51/2007. (III.26.) KORM. RENDELETBEN** - A FELSŐOKTATÁSBAN RÉSZT VEVŐ HALLGATÓK JUTTATÁSAIRÓL ÉS AZ ÁLTALUK FIZETENDŐ EGYES TÉRÍTÉSEKRŐL - FOGLALTAKRÓL, AMELY ÉRTELMEZI, HOGY KI A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ VAGY EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTA MIATT RÁSZOLULÓ HALLGATÓ, ILLETVE ABBAN IS ÁLLÁST FOGLAL, HOGY MILYEN FELTÉTELEI VANNAK AZ ÁLLAMI KÖLTSÉGVETÉS, VALAMINT A KÉPZÉSI HOZZÁJÁRULÁS TERHÉRE BIZTOSÍTOTT HALLGATÓI JUTTATÁSOKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉSNEK. A RENDELETBEN KÜLÖNÖS HANGSÚLY HELYEZŐDIK A RENDSZERES ÉS RENDKÍVÜLI SZOCIÁLIS ÖSZTÖNDÍJ KÉRDÉSKÖRÉRE ÉS A HALLGATÓ SZOCIÁLIS HELYZETÉRE.

A HAZAI JOGSZABÁLYOK TEHÁT A 2002-TŐL TESZIK LEHETŐVÉ, HOGY A FOGYATÉKOS HALLGATÓK UGYANOLYAN JOGOKKAL ÉS KÖTELEZETTSÉGEKKEL VEGYENEK RÉSZT A FELSŐOKTATÁSBAN, A FELSŐOKTATÁS KÜLÖNBÖZŐ FORMÁIBAN. MINDEZ AZ ESÉLYEGYENLŐSÉG MEGVALÓSÍTÁSÁT, ILLETVE A HALLGATÓI JOGOK GYAKORLÁSÁT TESZI LEHETŐVÉ, BIZTOSÍTVA A FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK SZÁMÁRA A TÁRSADALMI INTEGRÁCIÓ EGYIK LEHETSÉGES ÚTJÁT.

II. FOGYATÉKOS HALLGATÓK A FELSŐOKTATÁSBAN

A RENDSZERVÁLTÁST KÖVETŐEN GYORS EXPANZIÓ MENT VÉGBE A MAGYAR FELSŐOKTATÁSBAN. A NAPPALI TAGOZATOS HALLGATÓK LÉTSZÁMA 1986-TÓL, AZ ESTI, LEVELEZŐ ÉS TÁVKÉPZÉSBEN RÉSZESÜLŐKÉ PEDIG 1992 ÓTA NÖVEKSZIK. A FŐISKOLAI ÉS EGYETEMI HALLGATÓLÉTSZÁM A RENDSZERVÁLTÁS ELŐTTI 100 000 KÖRÜLI SZINTRŐL MÁRA 350 000 FÖLÉ EMELKEDETT. A FRISSEN VÉGZETT DIPLOMÁSOK SZÁMA 1995-BEN INDULT NÖVEKEDÉSNEK, AZÓTA A FELSŐOKTATÁS ÉVES KIBOCSÁTÁSA HOZZÁVETŐLEGESEN MEGKÉTSZEREZŐDÖTT. NAPJAINKBAN TÖBB MINT ÖTVENEZER DIPLOMÁS LÉP KI ÉVENTE A FŐISKOLÁKRÓL ÉS EGYETEMEKRŐL, TÖBB MINT KÉTSZER ANNYI, MINT A RENDSZERVÁLTÁS ÉVÉBEN (KERTESI G. – KÖLLŐ J., 2005).

A FELSŐOKTATÁSBAN TEHÁT A 2002/2003-AS TANÉVTŐL (EBBEN A TANÉVBEN 341 187 FŐ VETT RÉSZT) VANNAK JELEN FOGYATÉKOS HALLGATÓK, SZÁMUK EKKOR 271 FŐRE VOLT TEHETŐ, EZ A SZÁMADAT A 2010/2011-ES TANÉVRE 2134 FŐRE EMELKEDETT. A 2005. ÉVI CXXXIX. TÖRVÉNY 147.§ 8. PONTJA ALAPJÁN) **MOZGÁSSÉRÜLT (TESTI FOGYATÉKOS), HALLÁSSÉRÜLT (ÉRZÉKSZERV FOGYATÉKOS), LÁTÁSSÉRÜLT (ÉRZÉKSZERV FOGYATÉKOS),** SÚLYOSAN BESZÉDHIRÁS (BESZÉDFOGYATÉKOS), DYSLEXIA, DYSGRAPHIA, DYSCALCULIA (PSZICHÉS FEJLŐDÉSI ZAVAR) ÉS AUTISTA HALLGATÓK VEHETNÉK RÉSZT A FELSŐOKTATÁSBAN.

A FOGYATÉKOS HALLGATÓK MA 70 INTÉZMÉNYBEN FOLYTATHATNAK FELSŐFOKÚ TANULMÁNYOKAT. TERMÉSZETESEN A KÜLÖNBÖZŐ SZAKOK, KÜLÖNFÉLE ELVÁRÁSOKAT TÁMASZTANAK, ILLETVE AZT SEM SZABAD FIGYELMENKÍVÜL HAGYNI, HOGY EGYES TERÜLETEKEN BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐ A FOGYATÉKOSSÁG TÍPUSA IS. A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK A SZAKOK KÖVETELMÉNYRENDSZERÉNEK, ILLETVE AZ ELVÁRÁSOKNAK MEGFELELŐEN KELL, HOGY DÖNTSENEK ARRÓL, MILYEN FOGYATÉKOSSÁGI TÍPUSBA TARTOZÓ HALLGATÓT VESZNEK FEL. MEGJEGYZENDŐ, EZ NEM DISZKRIMINÁLÓ, MEGKÜLÖNBÖZTETŐ KONSTRUKCIÓ, HANEM EGYFELŐL A HALLGATÓ OKTATÁSI RENDSZERBEN VALÓ SZEREPÉNEK MEGTALÁLÁSA, KUDARCAINAK ELKERÜLÉSE, MÁSFELŐL A LEHETSÉGES MUNKAERŐ-PIACI ELHELYEZKEDÉST SEGÍTŐ MECHANIZMUS.

A HAZAI FELSŐOKTATÁSBAN JELENLEG 70 INTÉZMÉNY – A NEFMI ADATBÁZISA SZERINT-TALÁLHATÓ. EGY 2011. MÁRCIUS-MÁJUS KÖZÖTT ZAJLOTT VIZSGÁLAT SZERINT ÉS A NEFMI ADATBÁZISA SZERINT (2011. MÁRCIUS 10.) - 36 INTÉZMÉNYBEN VAN UN. FOGYATÉKOSÜGYI KOORDINÁTOR, A TÖBBI INTÉZMÉNY VAGY NEM RENDELKEZIK VAGY NEM ADOTT TÁJÉKOZTATÁST ARRÓL, HOGY MŰKÖDIK-E A RENDSZER.

2011. MÁJUS 23-IG **21** FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNY TOVÁBBÍTOTTA A FOGYATÉKOSOKRA VONATKOZÓ ADATOKAT.

A JELEN TANULMÁNY SZEMPONTJÁBÓL ÁLTALAM VIZSGÁLT FOGYATÉKOS CSOPORTOK KÖRÉT A LÁTÁS-, HALLÁS-ÉS MOZGÁSKORLÁTOZOTT HALLGATÓK ALKOTJÁK, ENNEK KÖVETKEZTÉBEN E CSOPORTOK SZÁMARÁNYA KERÜL BEMUTATÁSRA IS.

2. SZ. TÁBLÁZAT
A HAZAI FELSŐOKTATÁSBAN RÉSZTVEVŐ LÁTÁS-, HALLÁS-ÉS MOZGÁSKORLÁTOZOTT
HALLGATÓK

FENNTARTÓ ÉS AZ INTÉZMÉNYE K SZÁMA	HALLGATÓK ÖSSZLÉTSZÁM A (FŐ)	MOZGÁSKORLÁTOZOTTA K (FŐ)	LÁTÁSSÉRÜLTE K (FŐ)	HALLÁSSÉRÜLTE K (FŐ)
ÁLLAMI (12)	361	182	98	81
MAGÁN (6)	32	17	5	10
EGYHÁZI (3)	3	1	1	1
ÖSSZESEN	396	200	104	92

FORRÁS: 2010. MÁRCIUS 3-MÁJUS 23. KÖZÖTT TÖRTÉNT VIZSGÁLAT, ADATBEKÉRÉS ALAPJÁN

A FELSŐOKTATÁSBAN HALLGATÓI JOGVISZONYBAN LÉVŐ FOGYATÉKOS HALLGATÓK **18,5%-A** LÁTÁS-, HALLÁS- ÉS MOZGÁSKORLÁTOZOTT FOGYATÉKOS CSOPORTBA TARTOZIK. A SZAKTERÜLETEKET, ÉRDEKLŐDÉSI TERÜLETEKET TEKINTVE ELMONDHATÓ, HOGY A SZOCIÁLPEDAGÓGIA, A HUMÁN TUDOMÁNYTERÜLETEK ÉS A TERMÉSZETTUDOMÁNY EGYARÁNT JELEN VAN. A FELSŐOKTATÁSBAN TÖRTÉNŐ AKTÍV RÉSZVÉTELT BEFOLYÁSOLJA AZ ÉRINTETT CSOPORTOK ESETÉBEN EGYRÉSzt AZ INTÉZMÉNYBE VALÓ BEJUTÁS, AZ AKADÁLYMENTESÍTÉS HIÁNYOSSÁGA, MÁSRÉSzt A FELKÉSZÜLETLENSÉG, AZ OKTATÓK, SZAKEMBEREK, A HALLGATÓK FOGYATÉKOS HALLGATÓKHOZ VALÓ HOZZÁÁLLÁSA, AZ OKTATÁS DIDAKTIKAI, VALAMINT METODIKAI HIÁNYOSSÁGAI. A HIÁNYOSSÁGOK ELLENÉRE UGYANAKKOR ELMONDHATÓ, HOGY A HAZAI OKTATÁSI RENDSZERBEN, ÍGY A FELSŐOKTATÁSBAN IS LÁTHATUK OLYAN JÓ PÉLDÁKAT, AMELYEK AZ INTEGRÁCIÓ MEGVALÓSULÁSÁT EREDMÉNYEZIK, A KIREKESZTŐ MECHNIZMUSOKAT PEDIG HÁTTÉRBE SZORÍTJÁK. MEGÁLLAPÍTHATÓ TEHÁT HOGY A FELSŐOKTATÁS E TEKINTETBEN KEDVEZŐBB KÖRÜLMÉNYEKET KÉPES BIZTOSÍTANI, VISZONT SOKKAL KEVESEBBEN JUTNAK BE EZEKBE AZ INTÉZMÉNYEKBE, EZEKHEZ AZ INTÉZMÉNYEKHEZ.

A VIZSGÁLT CSOPORTOK ESETÉBEN TOVÁBBI AKADÁLYT JELENT A TANULMÁNYOK BEFEJEZÉSÉT KÖVETŐ SZAKMAI ÉLETÚT, MUNKAERŐ-PIACI INTEGRÁLÓDÁS. A DIPLOMÁS FOGYATÉKOSOK ESETÉBEN IS – HASONLÓAN A NEM FOGYATÉKOSOKHOZ – IGEN MAGAS MUNKANÉLKÜLISÉGRŐL KELL SZÁMOT ADNI.

EZ A SZÁMADAT A 2001. ÉVI NÉPSZÁMLÁLÁS ÓTA MÉG INKÁBB NEGATÍV TENDENCIÁT MUTAT, MELYBEN NEM CSAK AZ ALACSONY ISKOLAI VÉGZETTSÉGGEL RENDELKEZŐK VANNAK HÁTRÁNYBAN, HANEM A SZAKMAI VÉGZETTSÉGGEL, DIPLOMÁVAL RENDELKEZŐK IS.

3. SZ. TÁBLÁZAT

A NÉPESSÉG FOGYATÉKOSSÁG ÉS GAZDASÁGI AKTIVITÁS SZERINT, 1990, 2001

GAZDASÁGI AKTIVITÁS	1990			2001		
	ÖSSZESEN	FOGYATÉKOS	NEM FOGYATÉKOS	ÖSSZESEN	FOGYATÉKOS	NEM FOGYATÉKOS
FOGLALKOZTATOTT	43,6	16,6	44,6	36,2	9,0	37,8
MUNKANÉLKÜLI	1,1	0,7	1,1	4,1	2,0	4,2
INAKTÍV KERESŐ	25,6	57,5	24,5	32,4	76,7	29,8
ELTARTOTT	29,7	25,2	29,8	27,3	12,3	28,2

FORRÁS: [HTTP://KONYVTAR.KSH.HU/INDEX.PHP?OPTION=COM_CONTENT&TASK=VIEW&ID=15&ITEMID=35](http://konyvtar.ksh.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=15&Itemid=35)

JELEN ESETBEN A VÉGZŐS, ILLETVE VÉGZETT FOGYATÉKOS HALLGATÓK KÖRÉBEN – AZ ELMÚLT TÍZ ESZTENDŐBEN – NEM TÖRTÉNT POZITÍV IRÁNYÚ VÁLTOZÁS. A DIPLOMÁS HALLGATÓK – PONTOS ADATOK HIÁNYÁBAN CSAK AZ EGYES INTÉZMÉNYI TÁJÉKOZTATÓKRA TÁMASZKODVA – MINIMÁLIS SZÁZALÉKA AZ ÉRDEKVÉDŐ SZAKMAI SZERVEZETEKNEél KÍVÁN, ILLETVE PRÓBÁL MUNKÁT TALÁLNI, NÉHÁNY ESETBEN ÁLLAMI VAGY GAZDASÁGI SZERVEZETEKNEél, AZOKNÁL, AMELYEK KÉPESEK BIZTOSÍTANI AZ AKADÁLYMENTES FOGLALKOZTATÁSHOZ SZÜKSÉGES MUNKAKÖRÜLMÉNYEKET. A MUNKAVÉGZÉSHEZ AZONBAN NEM MINDEN ESETBEN SZÜKSÉGES A DIPLOMA, SZAKMAI VÉGZETTSÉG. A MUNKAERŐPIACRA KIKERÜLŐ FOGYATÉKOSOK, MEGVÁLTOZOTT MUNKAKÉPESSÉGŰ FOGLALKOZTATOTTKÉNT DIPLOMÁJUKAT, VÉGZETTSÉGÜKET NEM VAGY CSAK RÉSZBEN HASZNÁLVA VÉGZIK MUNKÁJUKAT.

EZ KIHATÁSSAL VAN AZ ÉRINTETTEK SZEMÉLYES ÉLETTERÉRE, EGYÉNI ÉLETÚTJÁRA, TÁRSADALMI SZEREPVÁLLALÁSÁRA ÉS AZ INTEGRÁCIÓ RÉSZBENI VAGY EGÉSZBENI MEGVALÓSULÁSÁRA.

ÖSSZEFOGLALÁS

RÖVID TANULMÁNYOM A MAGYARORSZÁGI DIPLOMÁS FOGYATÉKOSOK FELSŐOKTATÁSBÓL TÖRTÉNŐ KIKERÜLÉSÉNEK ELŐZMÉNYEIT, VALAMINT A MUNKAERŐ-PIACRA TÖRTÉNŐ INTEGRÁLÓDÁSÁT MUTATTA BE. AZ ADATOKON, ILLETVE ELEMZÉSEKEN ALAPULÓ ÉRTÉKELÉS CÉLJA VOLT, HOGY MEGISMERHETŐVÉ TEGYE A FELSŐOKTATÁS ÉS A FOGYATÉKOS HALLGATÓK VISZONYÁT.

A MINŐSÉGI ÉS MENNYISÉGI VÁLTOZÁS MINDENFÉLEKÉPPEN POZITÍV ELMOZDULÁST INDUKÁLT A FOGYATÉKOS FIATALOK, FIATAL FELNŐTTEK ÉLET- ÉS OKTATÁSI KÖRÜLMÉNYIBEN, A FELSŐOKTATÁS EXPANZIÓJÁVAL, AZ ESÉLYEGYENLŐSÉG MEGTEREMTÉSÉVEL BIZTOSÍTOTTÁ VÁLT A FOGYATÉKOSOK SZÁMÁRA, HOGY NE CSAK SPECIÁLIS FELSŐOKTATÁSI KÉPZÉSEKBEN, HANEM MÁS TERÜLETEKRE IS FELVÉTELT NYERJENEK, INTÉZMÉNYI KERETEK KÖZÖTT KAMATOZTATHASSÁK SZAKMAI TUDÁSUKAT, ISMERETEIKET.

A FELSŐOKTATÁS UGYANAKKOR A DIPLOMASZERZÉS MELLETT EGY KÖZÖSSÉGI SZÍNTÉRKÉNT, CSOPORT KIALAKÍTÓ TÉNYEZŐKÉNT SEM ELHANYAGOLANDÓ, FŐKÉNT ÚGY, HOGY A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK TÖBBSÉGE EBBEN SZAKMAI EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNER ÉS SZEREPLŐ. AZ INTÉZMÉNYEK AKADÁLYMENTESÍTÉSE, AMELY TÖBBOLDALÚAN, AKTÍVAN LOPTA BE MAGÁT AZ INTÉZMÉNYEK FALAI KÖZÉ, TOVÁBBI SZEREPLŐKKEL IS KIEGÉSZÜLT (FOGYATÉKOSÜGYI KOORDINÁTOROK, SZAKMAI ÉRDEKVÉDŐK ÉS TÁMOGATÓK, ESÉLYEGYENLŐSÉGI REFERENSEK, SZABÁLYZATOK), AKIK A FOGYATÉKOS ÉS NEM FOGYATÉKOS HALLGATÓK SZÁMÁRA TEREMTIK MEG AZ EGYÜTTÉLÉS, AZ EGYÜTTGONDOLKODÁS LEHETŐSÉGÉT.

AZ OKTATÁS ÉS A MUNKAERŐPIAC A LEGFONTOSABB ALAPINTÉZMÉNYEI AZ INTEGRÁCIÓ MEGVALÓSÍTÁSÁNAK. KIEMELT SZEREPPEL CÉLSZERŰ ILLETNI MINDEZEN INTÉZMÉNYEKET, SZÜKSÉGSZERŰ RÉSZVÉTELT KELL TANÚSÍTANIUK A FOGYATÉKOS EMBEREK INTEGRÁCIÓJÁBAN, A TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK GYAKORLATÁBAN.

FELHASZNÁLT IRODALOM

KERTESI GÁBOR-KÖLLŐ JÁNOS (2005): **FELSŐOKTATÁSI EXPANZIÓ, .DIPLOMÁS MUNKANÉLKÜLISÉG ÉS A DIPLOMÁK PIACI ÉRTÉKE.** BUDAPEST, MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI INTÉZET ÉS A BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM, EMBERI ERŐFORRÁSOK TANSZÉK

[HTTP://KONYVTAR.KSH.HU/INDEX.PHP?OPTION=COM_CONTENT&TASK=VIEW&ID=15&ITEMID=35](http://konyvtar.ksh.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=15&Itemid=35)

[HTTP://PORTAL.KSH.HU/PLS/KSH/DOCS/HUN/XFTP/IDOSZAKI/OKTAT/OKT0910.PDF](http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/idoszaki/oktat/okt0910.pdf))

FELHASZNÁLT JOGSZABÁLYOK

29/2002. (V.17.) OM RENDELET A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ HALLGATÓK TANULMÁNYAINAK FOLYTATÁSÁHOZ SZÜKSÉGES ESÉLYEGYENLŐSÉGET BIZTOSÍTÓ FELTÉTELEKRŐL

2005. ÉVI CXXXIX. TÖRVÉNY. A FELSŐOKTATÁSRÓL

A 79/2006. (IV.5.) KORM. RENDELET A FELSŐOKTATÁSRÓL SZÓLÓ 2005. ÉVI CXXXIX. TÖRVÉNY EGYES RENDELKEZÉSEINEK VÉGREHAJTÁSÁRÓL

237/2006. (XI.27.) KORM. RENDELET A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK FELVÉTELI ELJÁRÁSÁIRÓL

51/2007. (III.26.) KORM. RENDELET A FELSŐOKTATÁSBAN RÉSZT VEVŐ HALLGATÓK JUTTATÁSÁIRÓL ÉS AZ ÁLTALUK FIZETENDŐ EGYES TÉRÍTÉSEKRŐL